

Vljudno vas vabimo na otvoritev razstave fotografij Maria Magajne, ki bo v četrtek, 20. maja 2004, ob 20. uri.

You are cordially invited to attend the photography exhibition by Mario Magajna. The exhibition opening will take place on Thursday, May 20, 2004 at 8 p.m.

Razstavo so pripravili:
Zveza slovenskih kulturnih društev
(Trst-Gorica-Videm),
Narodna in študijska knjižnica (Trst-Gorica),
revija Emzin.

Posebna zahvala za pomoč pri izvedbi razstave:
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije,
Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Galerija Avla NLB, Trg republike 2, Ljubljana
20. maj – 9. julij 2004

Mario Magajna
Barve otroštva v črno-belem

Fotografska razstava

produkcija: revija Emzin, tisk: Tiskarna Hren

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Galerija Avla NLB, Trg republike 2, 1520 Ljubljana
<http://www.nlb.si/galerija>
koordinacija izvedbe razstav: Miranda Južnič, telefon: (01) 476 50 44

Galerija Avla NLB

Mario Magajna

Mario Magajna (Maganja) se je rodil v Trstu leta 1916. Svoja otroška leta je preživel v Križu, nakar se je družina leta 1927 preselila v Trst. Že kot otrok je v roke dobil prvi fotoaparata, v svet fotografije pa se je poglobil v letih 1930–1939, ko je delal v fotografskem laboratoriju tržaškega podjetja Fotoradiottica. V letih med drugo svetovno vojno je delal v glavni tržaški bolnišnici, kjer je fotografiral pomembnejše

operacije in razvijal rentgenske plošče na rentgenološkem oddelku. Kot fotograf je v bolnišnici deloval tudi v celici Osvobodilne fronte. Leta 1944 je posnel zavezniško bombardiranje Trsta, maja 1945 pa prihod jugoslovanskih partizanov v Trst. Takrat se je tudi začelo sodelovanje s *Primorskim dnevnikom*, kjer je bil leta 1946 nastavljen kot fotoreporter. Leta 1977 se je upokojil, kot sodelavec

je nadaljeval z delom za *Primorski dnevnik* do leta 1993. Njegov osebni fotoarhiv danes šteje približno 300.000 posnetkov, od katerih je objavljenih približno 50.000. Fotoarhiv je Magajna zaupal v hranjenje Odseku za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu. Ob teh posnetkih je nastalo tudi več tisoč diapozitivov, ki jih je avtor prinesel s svojih številnih potovanj širom sveta. Njegove

Barve otroštva v črnobelem

Na fotografijah Maria Magajne se večinoma pojavlja rodno mesto, nemirni Trst v svojem prvem povojnem desetletju; tistih deset let, ko vojna ni bila vojna, mir pa ni bil mir. Idealni pogoji za domačega fotoreporterja, čigar osrednje delovno mesto je bila ulica, trg, kraji, kjer je dogajanje res živelu, kjer si napetost lahko rezal z nožem in jo ujel v fotoaparata. Magajnovi posnetki pričajo o avtorjevem branju tedanje situacije; bil se je boj za obstoj določene skupnosti, določene ideje, določene vizije. Težko bi sodili, če je Magajna v svojem reporterskem zanosu lahko veliko razmišljal o estetiki ali poetiki fotografiranja. To je nagonsko nosil v sebi in se z lastno poetiko soočal šele v temnici ob razvijanju filmov. Ob naročenih fotografijah za *Primorski dnevnik* se na njegovih filmih pojavljajo tudi taki žanrski posnetki, za katere je že ob pritisku na sprožilec verjetno vedel, da ne bodo za objavo. Fotografije intimnega značaja, ki so ostajale le njemu v užitek in seveda nam, ki jih ponovno odkrivamo in se ob njih lahko napajamo.

Leto 1945 je bilo v krajih (deželah, državah), ki so okusile pelin druge svetovne vojne, leto novega začetka, leto upanja, ko se je življenje počasi vračalo v stare tirnice, ko se je človek z optimizmom posvetil misli na jutrišnji dan. V tem pogledu je bil Trst izjema. Rane so se tu celile še več kot desetletje po vojni (nekatero brazgotine so še danes pekoče). Svojo partijo je zgodovina igrala na svetovnih šahovnicah in stave so padale tudi na račun Trsta, ki je bil v mednarodnem središču pozornosti. To so bile vsakodnevne novice na dnevnikih, bralci so dobesedno hlastali po novostih, da bi razbrali, kakšna bo njihova usoda. Za majhnost in obrobnost v takih trenutkih ni bilo prostora. Pa jo je nekdo, kljub splošni nezainteresiranosti in neaktualnosti, vseeno beležil: Mario Magajna. Galerija ljudi z roba polni njegove filme: berači, invalidi, brezdomci, cigani, begunci; moški, ženske, otroci. Otroci: nekateri na robu preživetja, drugi iz dobrih družin; nasmejani, umazani, zakmašni. Kategorija na robu zaradi svoje

fotografije so ob *Primorskem dnevniku* objavljali tudi mnogi drugi časopisi. Že samo dejstvo, da je Magajna delal kot fotoreporter slovenskega dnevnika, je avtorja ožigosalo kot pristranskega in mu prav v rodnem Trstu onemogočilo širšo uveljavitev – tudi v italijanskem okolju. Spomnimo naj le na dejstvo, da je avtor v Trstu prvič razstavljal svoja dela leta 1951, v galeriji Scorpione. Odtlej je moral

na samostojno razstavo počakati do novembra 2003, ko je bila v prostorih tržaške Poštne palače postavljena pričujoča razstava *Barve otroštva v črnobelem*. V teku kariere je potem postavil še mnoge druge samostojne in skupinske razstave. Njegove fotografije so gostila skoraj vsa slovenska kulturna društva na Tržaškem, razstave pa je imel tudi v Vidmu, Melbournu, Novem mestu in Ljubljani.

Deležen je bil tudi številnih priznanj in nagrad, med njimi: Tomšičeva nagrada Društva novinarjev Slovenije (1983), red viteza italijanske republike (1990), posebno priznanje Združenja fotoreporterjev in občine Trst kot dekanu tržaških fotoreporterjev (1996) in častni znak svobode Republike Slovenije (2003).

pasivnosti v dogajanju, zaradi svoje zgodovinske ne-biti. Otroci, kakršnih posnetke gledamo danes iz vojnih območij in kriznih žarišč; neboljlenost v široko razprtih očeh, koščene noge, preluknjani čevlji, odraslost izraza, nabrane gubice na čelu; obenem zasanjanost, igrivost, zaskrbljenost. Otroci pri delu, otroci pri igri.

Bolj kot tehnična dovršenost sama ali umetniška vrednost posameznega posnetka, je bil pri izboru prisoten etnološki vidik analizirane tematike z dokumentarno vrednostjo posnetega: otroci v Trstu v danem časovnem, prostorskem in socialnem kontekstu. Njihovo doživljanje in vpletenost v zgodovinski trenutek, njihova "nepomembnost" in brezpravnost napram vsemu, kar se je okrog njih vrtelo in njihovo preživetje v tem. Nekatero od teh "otroških" fotografij je Magajna posnel namensko: prvi dan pouka, fotografov obisk v razredu, odhodi na poletne kolonije, Miklavževanje ... Ob številnih "paradnih" posnetkih pa se tudi ob takih prilikah na film nepredvideno vrine drugačna slika: po enkratnosti vzdušja, izraza, smehljaja. Presenečenje, kot ga znajo pripraviti otroci, kot ga zna ujeti izjemen fotograf. Za fotoreporterja se najboljša predstava odvija na prostem, na ulici: presenetljivo število otrok na cestah, pozimi in poleti, suverenih v svojih vlogah voditeljev ali podrejenih v skupini vrstnikov. Otroci v njim (kljub vsemu) prijaznem mestu, le redko v družbi staršev, živijo neko svoje življenje, svoje trenutke otroštva in teh jim niti kontekst odraslega sveta ne more ugrabiti. "Režirani" posnetki se izmenjujejo s spontanimi, nepredvidenimi. Iz vseh enako beremo informacije o takratnem času in o otrocih v njem: nerazpoznavni Trst v svoji povojni podobi, raven bivalne in elementi oblačilne kulture, socialni element, politični strah. Dokumenti, ki obenem govorijo o fotografiranem, o subjektu in o fotografu ter njegovi rahločutni naravi. Črnobeles Magajnove posnetke na prikazanih podobah beremo skozi perspektivo mavrične barvitosti otroštva.

Martina Repinc

1.

2.

3.

4.

5.